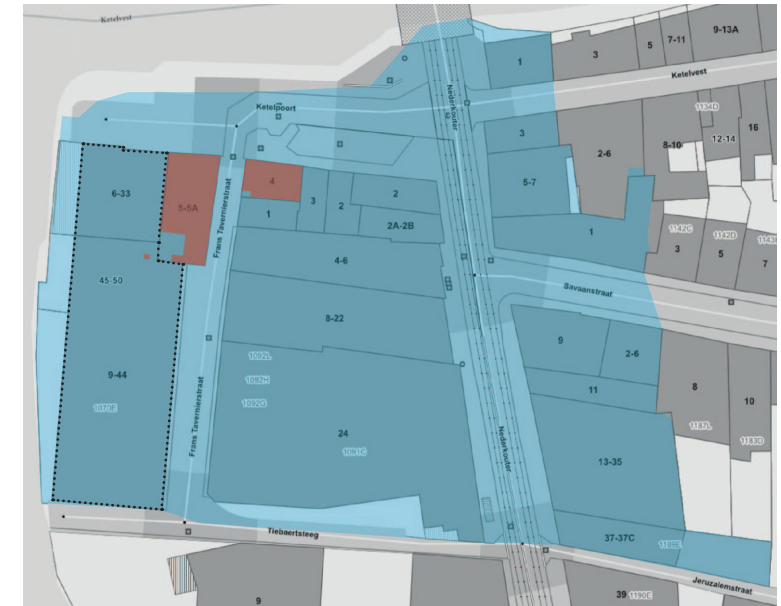

KETELPOORT 6, 33-50, 34-44, 9-20 EN 22-32 - RESIDENTIE THEMIS

1	2

Afb. 1.
Zicht op het gebouw.
(Bron: google.be/maps)

Afb. 2.
De zwarte stippellijn duidt de locatie van het appartementscomplex in de Frans Tavernierstraat en de Ketelpoort aan binnen het beschermde dorpsgezicht. Het blauwe gebied is de afbakening van het beschermde stadsgezicht. De rode gebieden zijn beschermd als monument (Onderlaag: Geoportaal).

Beschermingsstatuut:

- Beschermd stadsgezicht 'Ketelpoort, Tavernierstraat, Tiebaertsteeg, Nederkouter en Savaanstraat' (08.12.1978)
- Vastgestelde archeologische zone 'Historische stadskern van Gent' (19.02.2016)

1. HISTORISCH ONDERZOEK

3

Afb. 3.
Deze kaart toont het studiegebied in 1534. De witte cirkel ontsluit het bouwblok Frans Tavernierstraat - Ketelpoort. De zwarte pijl wijst naar de Leiebrug. (Bron: STAM Gent, *Panoramisch plan van Gent*, anoniem, 1534)

1.1. DE FRANS TAVERNIERSTRAAT TIJDENS DE 18DE-19DE EEUW

Tot in de 18de eeuw beperkte de bebouwing op het bouwblok Leie-Frans Tavernierstraat-Ketelpoort zich voornamelijk tot de oostzijde (aan de Frans Tavernierstraat), met daarachter onbebouwde gronden (tuinen) tot aan de Leie. Dit zien we afgebeeld op afbeelding 3. Mogelijk was er aan de westzijde gelegenheid om boten te laten aanmeren.

In tegenstelling tot vandaag situeerde het bouwblok zich niet op een afzonderlijke ligging. Net ten zuiden van dit bouwblok, in het verlengde van de Tibaertsteeg met de Agnetestraat, lag een brug die de site met de andere kant van de Leie verbond.¹ Daarnaast was het bouwblok naast het Ketelplein gelegen, dat een sterke link met de machtige vrije schippersgilde had.

Het gebied waar de huidige Ketelpoort 9-50 zich situeert, was dus onbebouwd tijdens de 16de tot 18de eeuw. Dit creëerde een connectie met de Leie en de andere oever.

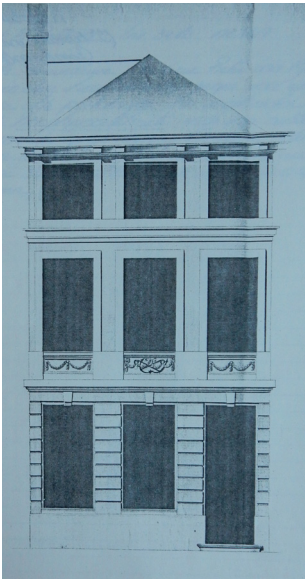
¹ VERMEIREN en VAN HOECKE, *Archeologische bijdrage beheersplan*, p. 22.

	4
5	6

Afb. 4.
De kaart van de Ferraris, 1771-1777. (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België, de Ferrariskaart)

Afb. 5.
Bouwplan van een lijstgevel in 1784 (naast Ketelpoort 5). (Bron: Archief Gent, Fonds Sint-Pieters II, inv. 34bis, nr. 447)

Afb. 6.
Het primitief kadasterplan, 1836. (Bron: Algemeen Rijksarchief, Kadaster. Primitieve plannen, BE-A0550 / D1)

Tijdens de 18de eeuw werd de Leiebrug afgebroken en nam de bebouwing in het bouwblok Frans Tavernierstraat-Ketelpoort toe. Op de kaart van de Ferraris (1771-1777) zien we een quasi volledig bebouwd bouwblok (met uitzonderingen van enkele binnenplaatsen) geïllustreerd.

Op het primitief kadasterplan (1836) worden de gebouwen duidelijk weergegeven. Het bouwblok bestond voornamelijk uit smalle gebouwen, vaak met een voor- en achterbouw. In de zuidelijke helft van het bouwblok bevond zich een groot complex. Vermoedelijk was hier in de eerste helft van de 19de eeuw een fabriek aanwezig. In het stadsarchief van Gent zijn er bouwvergunningen bewaard die erop wijzen dat hier in de eerste helft van de 20ste eeuw een zilverfabriek aanwezig was.²

De meeste gebouwen die op het primitief kadasterplan werden afgebeeld, beschikten over een historische kern, al waren de straatgevels gewijzigd. Verschillende bouwplannen illustreren hoe punt- en trapgevels in de 18de, 19de en 20ste eeuw tot lijstgevels werden verbouwd.³ Deze gebouwen zijn vandaag niet meer aanwezig. Ze werden omstreeks het midden van de 20ste eeuw gesloopt om plaats te maken voor een nieuw appartementencomplex, de residentie Themis.

² Archief Gent, G12_1934_K6.

³ Zie de bouwplannen op deze en de volgende bladzijde.

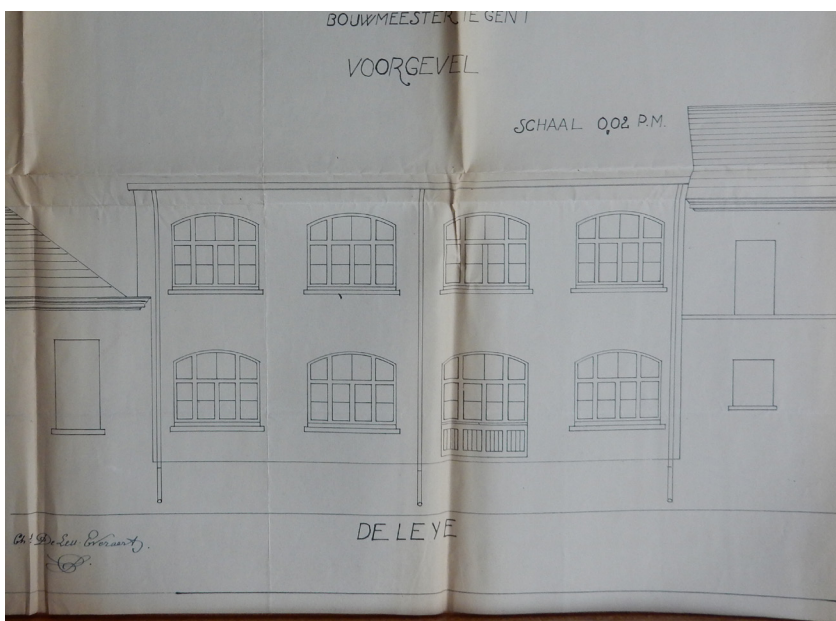
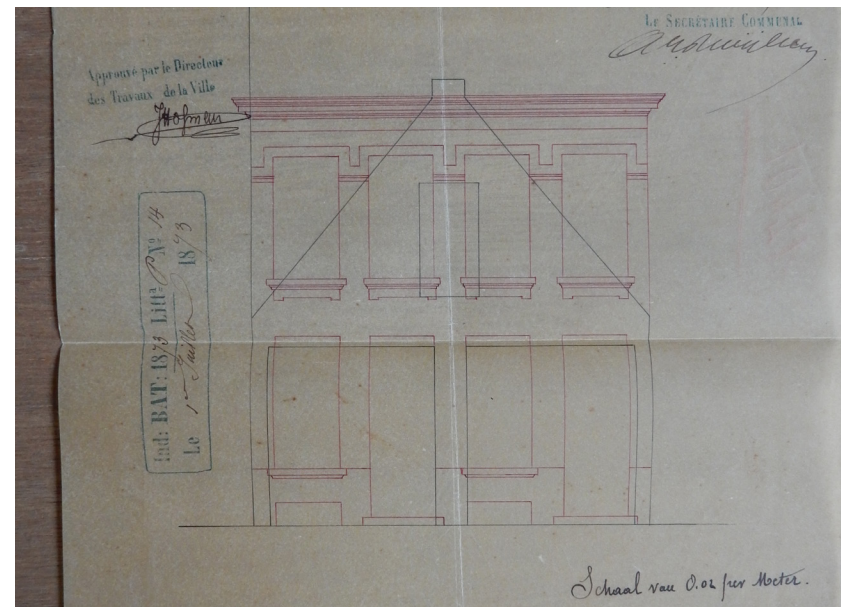
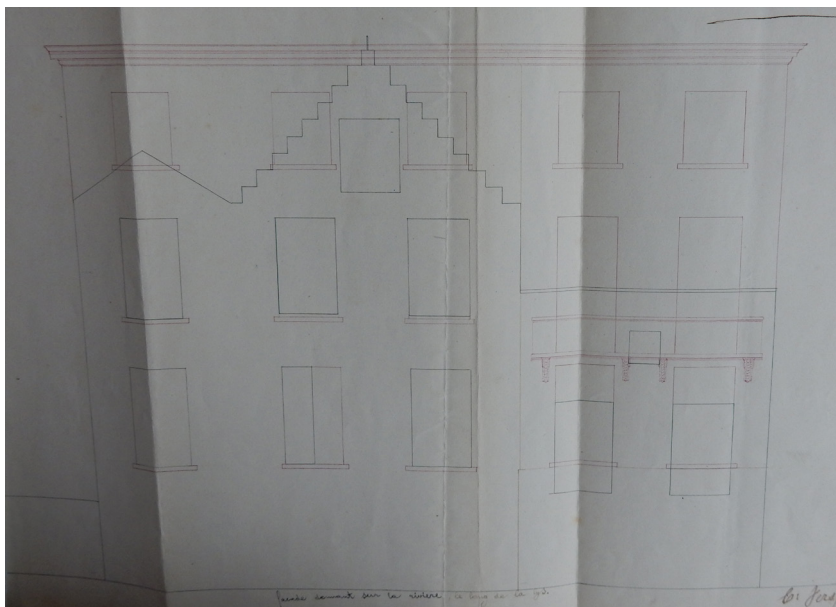
7	8
9	10

Afb. 7.
Wijziging van gevels aan de Leie, 1853. (Bron: Archief Gent, G12_1835_7984)

Afb. 8.
Wijziging van een voorgevel aan de Frans Tavernierstraat, 1873. (Bron: Archief Gent, G12_1873_12401)

Afb. 9.
Zicht op een oude gevel aan de Leie (fabriek), 1938. (Bron: Archief Gent, G12_1938_K27)

Afb. 10.
Zicht op de gevels langs de Leie, midden 20ste eeuw. (Bron: Archief Gent, SCMS, FO_2702)

1.2. RESIDENTIE THEMIS

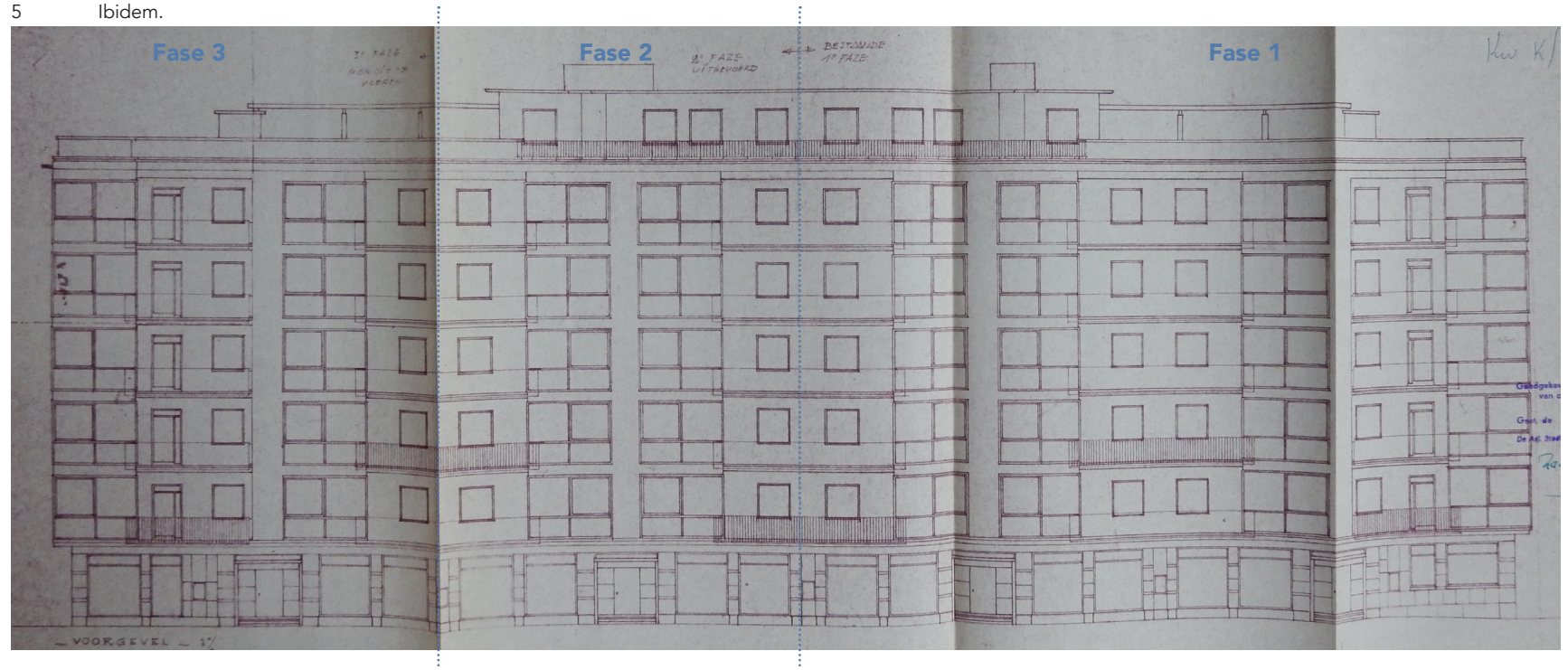
In 1945 werd een bouwaanvraag ingediend door architect Paul Van Maele om 15 woningen te slopen en een nieuw appartementsgebouw met 42 woongelegenheden en 10 autobergplaatsen op te trekken.⁴ Deze aanvraag werd initieel geweigerd omdat de "voorgestelde architectuur indruist tegen het bestaande architectonische milieu gelegen langs de oevers van de Leie".⁵

In 1958 werd deze weigering ingetrokken. Zo zouden de ingediende bouwplannen stroken met de stedelijke verordening op de Wegen, de Bouwwerken en de Woningen aangezien het appartementscomplex niet hoger zou zijn dan het Justitiepaleis. Het appartementsgebouw zou tussen 1959 en de jaren 1980 tot stand komen in drie fases. Fase 1 en 2 werden vermoedelijk samen geconcipieerd in 1945/1958. Fase 3 werd licht gewijzigd t.o.v. het oorspronkelijke ontwerp.

4 Archief Gent, Litt_K_41_57.

5 Ibidem.

Paul Van Maele
(1916-2012) was een architect uit
Sint-Amandsberg. Hij gaf eveneens les aan
het Sint-Lucasinstituut. Eén van zijn realisaties
was de Parochiekerk Heilig Kruis op het Heilig-
Kruisplein 10 in Gent. Deze kerk werd tussen 1963 en
1965 gebouwd naar ontwerp van Van Maele nadat
deze de ontwerpwedstrijd hiervoor had gewonnen.
Het betrof een kerk in modernistische stijl die
werd gebouwd naar de richtlijnen uit het
Tweede Vaticaanse Concilie.

Afb. 11.
Ontwerp van het
appartementencomplex, in 3
fases te bouwen, 1974.
(Bron: Archief Gent, KW_K_5_
1974)

	12	
13		
14	15	16

Afb. 12.
Zicht op de eerste fase van het appartementencomplex, jaren 1960. (Bron: Archief Gent, SCMS, FO_2700)

Afb. 13.
Het deel dat buiten het grijze vlak valt, markeert het deel dat behoort tot fase 1.

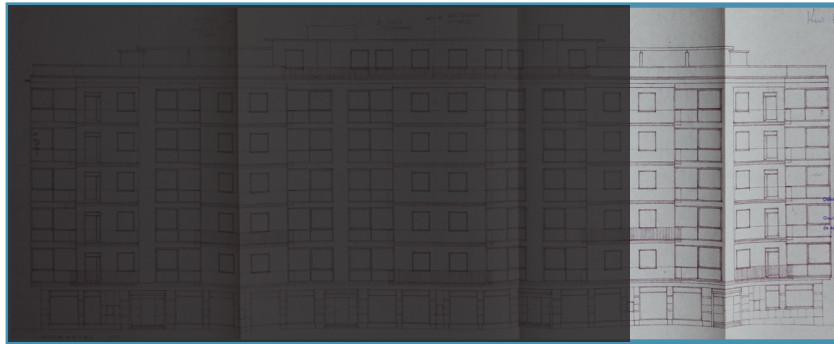
Afb. 14.
Ontwerp van het appartementencomplex langs de Ketelpoort, fase 1, 1957. (Bron: Archief Gent, Litt_K_41_57)

Afb. 15.
Ontwerp van het appartementencomplex langs de Tiebaertsteeg, fase 1, 1957. (Bron: Archief Gent, Litt_K_41_57)

Afb. 16.
Ontwerp van het appartementencomplex langs de Tiebaertsteeg, fase 1, 1957. (Bron: Archief Gent, Litt_K_41_57)

Fase 1 (1959)

Als eerste werd in het zuiden van het bouwblok een appartementsgebouw van zeven bouwlagen hoog gebouwd.

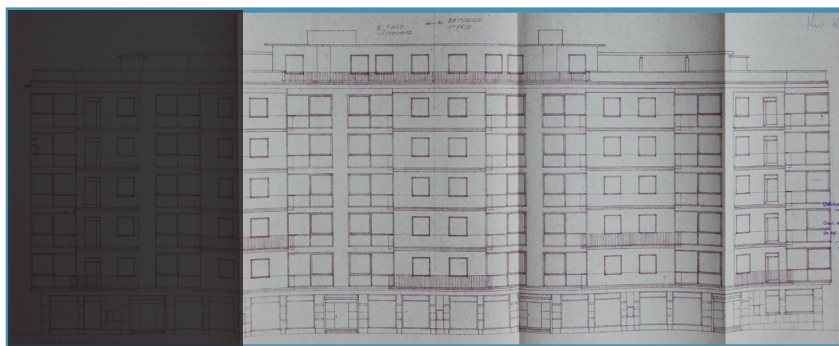
	17
18	

Afb. 17.
Het appartementencomplex na
uitvoering van fase 1 en 2,
tussen 1960 en 1983). (Bron:
Archief Gent, 2006_0719_DO_
FO_GDefever)

Afb. 18.
Het deel dat buiten het grijze
vlak valt, markeert het deel dat
behoort tot fase 1 en 2.

Fase 2 (1967)

Niet lang na de aanvang van fase 1, werd er in het noorden daarvan een
uitbreiding met een identiek ontwerp toegevoegd. Hierdoor was het
merendeel van residentie Themis voltooid in 1967.

		19
20	21	22

Afb. 19.
Zicht op de hoek van de Ketelpoort na de sloop van het hoekhuis, 1982. (Bron: Archief Gent, MA_BA_1982_63)

Afb. 20.
Ontwerp van de derde fase, gevel waterkant, 1982. (Bron: Archief Gent, MA_BA_1982_63)

Afb. 21. Ontwerp van de derde fase, gevel Ketelpoort, 1982. (Bron: Archief Gent, MA_BA_1982_63)

Afb. 22.
Zicht op het voltooide appartementencomplex Themis, ongedateerd. (Bron: Archief Gent, 2006_0719_DO_FO_GDefever)

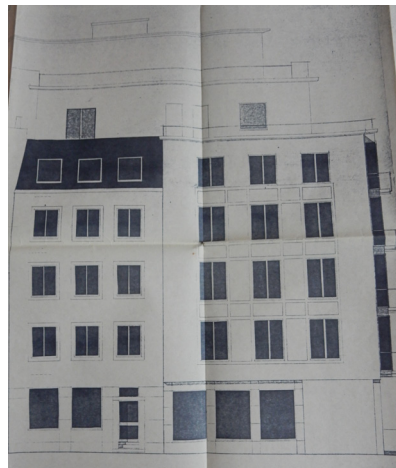
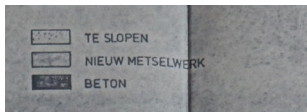
Fase 3 (1977-1982)

Eind 1977 sneuvelde de hoekwoning aan de Ketelpoort. De oorzaak hiervoor is onbekend. Hierna vatte de bouw van residentie Themis terug aan.

Tijdens de tweede helft van de jaren 1970 werd een ontwerp ingediend voor het oprichten van een appartementsgebouw met 5 wooneenheden naast de bestaande residentie Themis. Dit nieuwe appartementsgebouw zou volledig in de stijl van het bestaande complex worden gebouwd.

Deze aanvraag werd geweigerd, maar in 1982 werd een nieuw ontwerp voorgelegd, dat een beetje van het oorspronkelijke ontwerp afweek. Zo werden er bijvoorbeeld ronde pilaren geplaatst op de gelijkvloerse verdieping en werd er ander schrijnwerk aangebracht. Dit ontwerp werd in de jaren 1980 uitgevoerd, na de sloop van enkele gebouwen aan de Ketelpoort. Op het Primitief Kadasterplan (zie afb. 5) zien we dat er 3 gebouwen stonden op de locatie van residentie Themis. Vermoedelijk werden deze 3 gebouwen gesloopt.

Sinds het voltooiën van de derde fase is het appartementencomplex aan de buitenzijde amper gewijzigd. Het is een opvallende constructie aan de Leie die ook het straatbeeld van de Frans Tavernierstraat domineert.

2. FOTO-INVENTARIS

23	24		
25	26	27	28

Afb. 23.
Zicht op het gebouw.
(Bron: google.be/maps)

Afb. 24.
Zuid- oostelijke hoek van
Ketelpoort 9-44, getrokken
vanuit de Frans Tavernierstraat.

Afb. 25.
Noordelijke zijde van
Ketelpoort 9-44.

Afb. 26.
Oostelijke zijde van Ketelpoort
9-44. Het rode volume is een
onderdeel van Ketelpoort 5.

Afb. 27.
Oostelijke zijde van Ketelpoort
9-44, getrokken vanuit de Frans
Tavernierstraat.

Afb. 28.
Zuid- oostelijke zijde van
Ketelpoort 9-44, getrokken
vanuit de Frans Tavernierstraat.

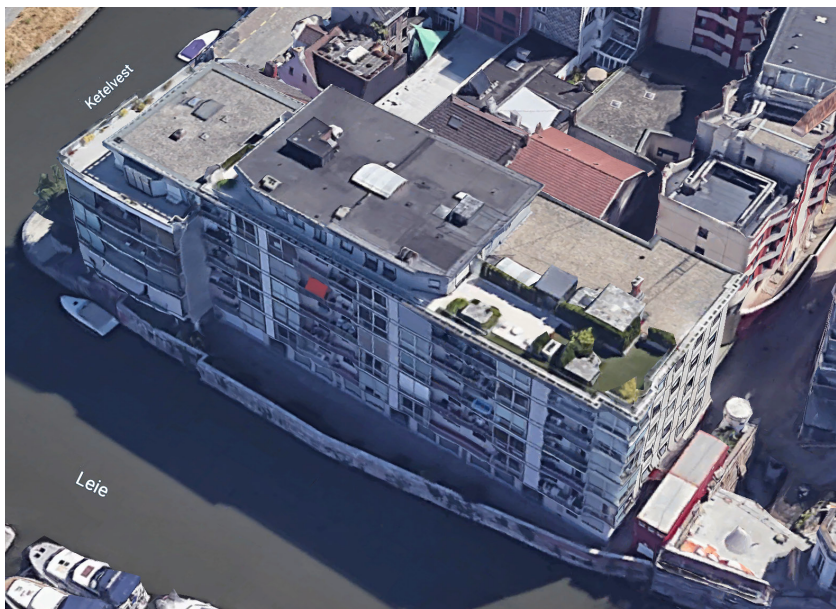

29

30

Afb. 29.
3D weergave van Nederkouter
9-50 langs de kant van de Leie.
(Bron: google.be/maps)

Afb. 30.
3D weergave van Nederkouter
9-50 langs de kant van de Frans
Tavernierstraat. (Bron: google.
be/maps)

3. WAARDE BINNEN HET STADSGEZICHT

Als gebouw in het stadsgezicht is residentie Themis onderdeel van de maatschappelijke evolutie die dit gebied doormaakt.

Ketelpoort 9-50 is een appartementencomplex bestaande uit drie delen die telkens uit een 7-tal bouwlagen bestaan. Het gebouw neemt een beeldbepalende positie in het dorpsgezicht in. Het gebouw heeft een zekere architecturale kwaliteit door het ontwerp en omdat het door een belangrijke architect is opgetrokken. Ondanks deze architecturale kwaliteit, contrasteert het gebouw met het harmonieuze en ritmische karakter van het oudere gebouwen ensemble in dit gebied. Door de combinatie van deze factoren, heeft de gevel een neutrale impact op de architectuurhistorische waarde van het stadsgezicht.